

УДК 378.147: 82.000.141

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-2-42>

Лілія ОВДІЙЧУК,

orcid.org/0000-0002-0268-5969

кандидат педагогічних наук, доцент,

докторант кафедри української і зарубіжної літератури та методик викладання

Університету Григорія Сковороди в Переяславі

(Переяслав, Київська область, Україна) lilia_regi@ukr.net

ІНТЕГРАЦІЙНІСТЬ МИСТЕЦЬКОГО КОНТЕКСТУ АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

У статті розкрито важливість теоретико-літературних курсів, зокрема, дисциплін «Вступ до літературознавства» і «Теорія і практика аналізу художнього твору» в процесі літературознавчої підготовки майбутніх учителів української мови та літератури. Авторка визначила теоретико-методичні засади мистецького контексту аналізу художнього твору на інтеграційній основі під час вивчення предмета «Теорія і практика аналізу художнього твору» студентами II курсу спеціальності «Українська мова і література». Дослідниця обґрунтувала такі методологічні підходи: інтеграційний, студентоцентризований, компетентнісний та репрезентувала апробовану методику аналізу художнього твору через мистецький контекст на засадах інтеграції під час опрацювання теми «Оноре де Бальзак, роман Шагренева шкіра» та телефільм «Шагренева шкіра» Алена Берлінера. Методичним забезпеченням слугували авторські мультимедійна презентація «Оноре де Бальзак як особистість» та завдання в GOOGLE-form «Бальзак як особистість» і «Бальзак Шагренева шкіра» Берлінера». Науковиця додала методичний коментар щодо формування завдань та застосування стратегій критичного мислення: «товстих і тонких» запитань, критичного читання. У статті проаналізовано виконані завдання за мотиваційно-ціннісним, когнітивно-рефлексивним, креативно-діяльним критеріями. На основі опрацьованих даних доведено, що в підготовці майбутнього вчителя української мови і літератури інтеграційний аналіз художнього тексту із застосуванням мистецького контексту є ефективним, оскільки позитивно впливає на формування загальних і професійних компетентностей, зокрема інтеграційно-літературознавчої компетентності, предметних результатів навчання, на ціннісних орієнтирів, кругозряду. Це дає підстави для апробації авторської методики у ЗВО, які готують бакалаврів за спеціальністю «Українська мова та література».

Ключові слова: *майбутні вчителі української мови та літератури, теоретико-літературні дисципліни, інтеграція, мистецький контекст, аналіз художнього твору, інтеграційно-літературознавча компетентність.*

Lilia OVDIICHUK,

orcid.org/0000-0002-0268-5969

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Pedagogy of Ukrainian and Foreign Literature and Methods

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

(Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine) lilia_regi@ukr.net

INTEGRATION OF THE ARTISTIC CONTEXT OF THE ANALYSIS OF THE ARTISTIC WORK IN LITERARY CRITICISM TRAINING OF THE FUTURE TEACHERS OF UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE

The article reveals the importance of theoretical and literary courses, in particular disciplines "Introduction to Literary Criticism" and "Theory and Practice of the Artistic Work Analysis" in the process of literary criticism training of the future teachers of Ukrainian language and literature. The author determined theoretical and methodical principles of the artistic context of the artistic work analysis on integration basis during the study of the subject "Theory and Practice of the Artistic Work Analysis" by the students of the second year of education of the specialty Ukrainian language and literature. The researcher substantiated the following methodological approaches: integration, student centered, competent and represented the tested methods of the artistic work analysis through the artistic context on the basis of integration during development of the topic "Honore de Balzac, the Novel Shagreen Leather" and Alen Berliner, the Telefilm "Shagreen Leather". The multimedia presentation "Honore de Balzac as a Personality" the tasks in GOOGLE-Form "Balzac as a Personality" and "Balzac_Shagreen Leather" _Berliner" served as the methodical provision developed by the author. The scientist added the methodical comment concerning formation of tasks and application of critical thinking strategies: "thick and thin" questions, critical reading. The article analyzes the fulfilled tasks of such criteria: motivational-value, cognitive-reflexive, creative-activity. On the basis of the developed data, the author proved that in

the future teacher of Ukrainian language and literature training, the integration analysis of the artistic text with usage of artistic context is effective, because it positively affects the formation of general and professional competencies, in particular integration-literary criticism competence, subject outcomes of learning, valuable guidelines, mental outlook. It gives grounds for approbation of the author's technique in higher educational institutions which train the bachelors in the specialty "Ukrainian language and literature".

Key words: *Future teachers of Ukrainian language and literature, theoretical and literary disciplines, integration, artistic context, analysis of the artistic work, integration-literary criticism competence.*

Постановка проблеми. У професійній підготовці майбутніх учителів української мови та літератури апріорно важливими є теоретико-літературні курси, зокрема «Вступ до літературознавства», основною метою якого є «ознайомити студентів з основними закономірностями літературної творчості, принципами та особливостями функціонування літературно-художніх творів, сформувати навички інтерпретації та аналізу літературно-художніх творів» (Вступ до літературознавства. Робоча програма для студентів, 2019). В освітній професійній програмі бакалавра спеціальності «Українська мова та література» із програмних результатів навчання виокремимо РН-4: «Застосовує різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури» (Освітня професійна програма, 2018). Отже, для забезпечення результату та реалізації завдань необхідно визначити ефективні методи, прийоми, засоби вивчення художнього твору. Це залежить від багатьох чинників: роду, жанру, стилю. Кожен літературний текст є не тільки авторським баченням, а й продуктом своєї епохи, втіленням її «духу», що акумулюється в культурних надбаннях, ідеях, мистецьких витворах. Тому мистецький контекст аналізу є важливим у процесі осягнення змісту і форми літературного твору. Окрім того, художній текст часто стає джерелом для створення інтерпретацій у музиці, кіно, театрі, живописі. Проаналізувати твір у такому мистецькому контексті – це значить поглибити в студентів літературознавчі й мистецтвознавчі знання й уміння, забезпечити оволодіння інтерпретаційними навичками і сформувати інтеграційно-літературознавчу компетентність, застосовуючи інтеграційний принцип.

Хоча в сучасній професійній освіті інтеграцію визнано багатьма науковцями основним принципом викладання, доведено можливості її застосування на різних рівнях: змістовому та діяльнісному, проте теоретичних і практичних напрацювань для вирішення означеної проблеми бракує.

Аналіз досліджень. Процес підготовки майбутніх вчителів української мови та літера-

тури з різних ракурсів досліджували Л. Базиль, М. Вовк, О. Куцевол, Н. Романишина, О. Семенов, О. Караман, С. Караман, О. Копусь, Н. Віннікова. У працях йдеться про формування важливих для вчителя-філолога компетентностей: літературознавчої, фольклористичної, інформаційно-комунікаційної компетентності. Акцент на можливості інтеграції навчальних дисциплін на літературознавчій основі зробила Л. Базиль (Базиль, 2011), на поєднанні інноваційних форм і методів навчальної діяльності студентів з уже традиційними й апробованими формами і методами викладання у вищій школі – О. Куцевол (Куцевол, 2006), на проблемі упровадження сучасних технологій в освітній процес бакалаврів спеціальності «Українська мова та література» навчальний процес О. Караман, С. Караман, О. Копусь, Н. Віннікова (О. Караман, С. Караман, Копусь, Віннікова, 2019). Мистецька компаративістика в професійній підготовці майбутніх учителів української літератури була предметом дослідження О. Лілік (Лілік, 2017). Взаємозв'язки літератури та музики, образотворчого мистецтва, театру, кіно розкрила С. Жила (Жила, 2004). Однак ці наукові роботи стосуються насамперед методики викладання літератури в середній школі. Проблема аналізу художнього твору через мистецький контекст на засадах інтеграції мало вивчена.

Мета статті – визначити теоретико-методичні засади інтеграційності мистецького контексту аналізу художнього твору в підготовці майбутніх учителів української мови та літератури й репрезентувати авторську методику, апробовану під час викладання дисципліни «Теорія і практика аналізу художнього тексту» для студентів II курсу спеціальності «Українська мова і література» у ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» та розкрити особливості формування в них інтеграційно-літературознавчої компетентності.

Виклад основного матеріалу. Важливою для цього дослідження є праця У. Вайсштайна, який класифікував типи зв'язків між літературою й іншими видами мистецтва, зокрема: твори мистецтва, які зображають та інтерпретують відповідну історію, а не є простою ілюстрацією до тексту; літературні твори з описом окремих витворів

мистецтва; літературні твори, які створюють або літературно перетворюють зразки мистецтва; літературні твори, що імітують образотворчі стилі; літературні твори, що використовують технічні прийоми образотворчих мистецтв (монтаж, колаж, гротеск); літературні твори, що співвідносяться з образотворчим мистецтвом та художниками або передбачають спеціальні знання з історії мистецтв; синоптичні жанри (емблема); літературні твори на ту ж тематику, що й твори мистецтва (Вайсшайн, 2009: 380). За цією класифікацією, визначено літературні тексти відповідно до окремих типів чи видів для можливого опрацювання через мистецький контекст. Наприклад, літературні твори, які створюють або літературно перетворюють зразки мистецтва (І. Франко «Сікстинська мадонна», О. Кобилянська «Меланхолійний вальс», М. Куліш «Патетична соната»), художні твори з описом окремих витворів мистецтва (М. Рильський «Шопен», О. Теліга «Танго», «Козачок», О. Гончар «Собор», Б. Олійник «Вальс», Л. Костенко «Коли вже люди обляглися спати»). Проте у процесі апробації авторської методики було взято за основу мистецькі твори, які безпосередньо пов'язані з літературними творами. Це образотворчі ілюстрації до творів, музичні інтерпретації поетичних текстів, екранізації творів, театральні спектаклі, опери та оперети за літературними творами.

На рис. 1 відображено мистецький контекст аналізу художнього твору на інтеграційній основі під час вивчення дисципліни «Теорія і практика аналізу художнього твору».

Оскільки курс «Теорія і практика аналізу художнього твору» викладається для студентів II курсу, які паралельно вивчають літературознавчі дисципліни «Історія української літератури», «Історія зарубіжної літератури», для забезпечення ефективного й успішного засвоєння знань, вмінь та навичок аналізу художнього твору через мистецький контекст було вибрано творчість письменників періоду другої половини XIX ст. Саме цей літературний етап студенти вивчають на II курсі у 2 семестрі, що дає змогу на основі уже засвоєної історико-літературної інформації про період реалізму, життя і творчість письменників поглибити і доповнити знання, формувати вміння й навички контекстного аналізу творів та інтеграційно-літературознавчу компетентність.

Зокрема, це поезії І. Франка, покладені на музику сучасними композиторами і репрезентовані сучасними виконавцями, та роман О. де Бальзака «Шагренева шкіра» й екранізація 2010 р. А. Берлінера.

На початку експериментального навчання було визначено такі методологічні підходи: інтеграційний, студентоцентризований, компетентнісний.

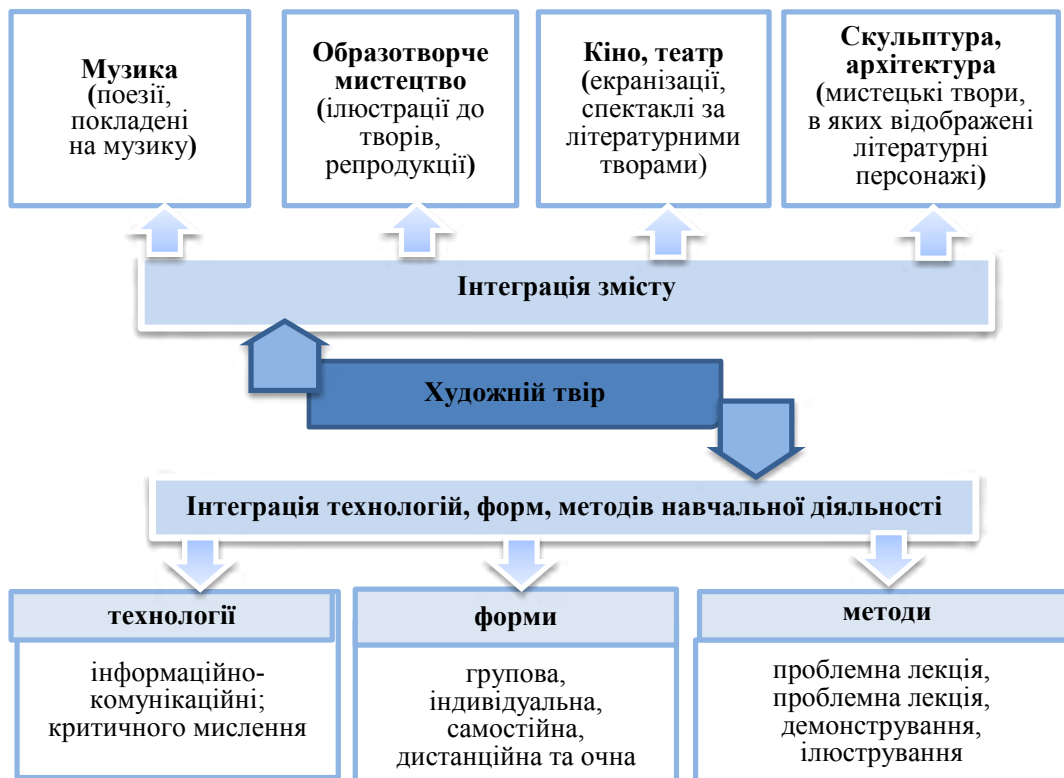

Рис. 1. Мистецький контекст аналізу художнього твору на інтеграційній основі

Інтеграційний підхід забезпечується поєднанням змісту (теми, ідеї, образу) художнього і мистецького твору (музичного, образотворчого, кіно, театру, скульптурного, архітектурного). Студентоцентрикований підхід передбачає перетворення студента на активного суб'єкта навчального процесу, опору на активне, а не пасивне навчання? взаємозалежність і взаємоповагу між викладачем та студентом, рефлексивний підхід до навчального процесу. У процесі навчання відбувається формування загальних та фахових компетентностей, зокрема інтеграційно-літературознавчої компетентності. Таким чином забезпечено компетентнісний підхід.

У статті буде розкрито особливості інтеграційного аналізу твору Оноре де Бальзака «Шагренева шкіра» через мистецький контекст – однойменний франко-бельгійський телефільм режисера Алена Берлінера.

Знання про мистецький контекст студенти отримують під час лекційних занять. Вміння й навички інтеграційного аналізу художнього твору формуються на практичних заняттях, у процесі безпосереднього виконання завдань із коментарем викладача у GOOGLE-form, а згодом – через створення власних варіантів завдань, які адресовані одногрупникам.

На першому етапі студенти активізували знання про романіста за допомогою уже опрацьованої мультимедійної презентації «Оноре де Бальзак як особистість» (Овдійчук, 2020) та завдання у GOOGLE-form «Бальзак як особистість» (Овдійчук, 2021), щоб врахувати біографічний контекст у процесі аналізу художнього твору. Завданням було прочитати роман «Шагренева шкіра» і подивитися екранізацію А. Берлінера. Наступним етапом було виконати завдання на GOOGLE-form (Овдійчук, 2021). У формулюванні завдань застосовувалися стратегії критичного мислення: «товсті і тонкі запитання», критичне читання. Окрім того, були запитання на виявлення емоційного сприйняття роману та фільму: сильне потрясіння, захоплення, розчарування, подив, ніяких вражень. Запитання, які передбачали зіставлення (Як відтворено сюжетну лінію у фільмі?) і вибір правильної відповіді: 1) відповідно до тексту; 2) відповідно до тексту, але з вставкою окремих епізодів, яких немає у творі; 3) неповно; 4) змінено сюжетну лінію. Або ж аналітико-синтетичне запитання: «Оцініть підбір акторів за зовнішніми даними (Рафаель де Валентен, Феодора, Поліна, Растіньяк, господар крамниці старожитностей) відповідно до портретних характеристик у творі».

Було підібрано кадри з фільму для ілюстру-

вання важливих засобів кінематографу: портретний, середній, панорамний плани; кадр і його монтування (мізансцени); різні ракурси кадру (зверху, збоку, знизу), а також режисерські прийоми, які дозволяють краще передати думки і почуття героя, розкрити його внутрішній світ, зокрема, це голос за кадром. Запитання такого плану: «Які деталі відтворюють час і місце подій?» були складні, тому для допомоги й орієнтації було надано варіанти відповідей (костюми героїв, перуки; інтер'єри приміщень; предмети побуту; Париж як місце дії). А на запитання типу: «Оцініть гру акторки Мілен Жампаной в образі Феодори – світської дами «без серця» або «Чому про Феодору Бальзак сказав: «Вона – це світське товариство», – студенти мали дати відповідь самостійно.

Окрім мистецького контексту, студенти мали на основі ММП «Оноре де Бальзак як особистість» розкрити біографічний контекст за допомогою запитань: «Які факти зовнішньої біографії Бальзака відображено у романі?» І варіанти відповідей: піднесення і кризові ситуації у власній творчості; осмислення епохи, подій, в яких письменник міг і не брати участь. «Які факти внутрішньої біографії автора відображено у романі?» Варіанти відповідей: враження, переживання, думки, художні й інтелектуальні узагальнення.

Запитання типу «Хто із персонажів розкриває ідею роману?» спонукає до критичного мислення, оскільки відповідей кілька і тільки уважний читач вкаже правильну відповідь: господар крамниці старожитностей. Два останні завдання взаємопов'язані. Фільм «Шагренева шкіра» А. Берлінера – це мистецький чи комерційний проект? Залежно від того, яку відповідь виберуть другокурсники, таким буде й есе. Запропоновано 9 варіантів тем: 1. Екранізація роману «Шагренева шкіра»: успіх чи поразка. 2. Екранізований роман «Шагренева шкіра» як мистецьке взаємодоповнення. 3. Екранізація роману «Шагренева шкіра» як мистецьке взаємозаперечення. 4. Екранізація і роман: точки перетину і паралелі. 5. Чи виграв роман від екранізації? 6. Роман та екранізація як носії різних ідей. 7. Роман та екранізація: мистецький дуєт чи протистояння. 8. Екранізація роману як мистецький програш. 9. Екранізація як друге дихання роману. Виконана творча робота засвідчує, що другокурсники зрозуміли зміст та ідейний задум режисера, опанували засоби кінематографії, аргументовано довели кожен свою думку. Наведемо для прикладу окремі есе: Тема 4. «Якщо є така можливість, то завжди радять прочитати роман, а потім дивитись фільм. Цілком і повністю з цим погоджуюсь. Чому? Тому, що коли ти

читаєш, то в своїй голові самостійно малюєш картинку, а фільм – це екранізація картинки режисера.

Тому після прочитання роману «Шагренева шкіра» із задоволенням хочеться переглянути, як режисер «побачив» цей роман. Звичайно, автор фільму може щось забрати або додати, і тому твір ніби змінений руками режисера. Неоднакова кінцівка цієї історії, зміни різних ситуацій у романі – це все режисерські задум і погляди.

Цей фільм змінений, але не повністю. Режисер своїми «вставками» зробив фільм більш яскравим та цікавим. Він зміг точно передати ідею твору, і хоч роман написаний давно, але в наш час його цікаво читати, і фільм, звичайно, дуже цьому посприяв.

Найбільше мене вразила кінцівка у фільмі. Вони зовсім різні (у романі і фільмі), і це додає особливих емоцій і нового погляду на історію» (Назар К.). Проте є й протилежні погляди: Тема 1. «На мою думку, роман, який написаний, завжди відрізняється від фільму. У фільмі не все так можуть відкрити актори, як автор на сторінках будь-якого твору. Тому для мене екранізація цього роману – це поразка. Недостатньо актори підходили на ці ролі, не всі, звісно, але я так це бачу. Сам автор – дуже цікава постать як на мене, і він хотів більше показати про життя сучасне, аніж це показано у фільмі. Тому я не в захваті від фільму. Роман сподобався більше» (Анна П.). У процесі читання есе відбувалася оцінка та самооцінка, що сприяло розвитку аналітичних умінь, навичок зіставлення, загалом критичного мислення студентів.

Оскільки на практичному занятті поєднувалася групова, колективна і самостійна робота, в процесі якої коригувалися знання, формувалися вміння аналізу фільму, для закріплення навичок студентам запропоновано виконати індивідуальне завдання: за аналогією підготувати у GOOGLE-form за повістю І. Франка «Для домашнього огнища» та екранізацією режисера Б. Савченка 1992 р.

Таким чином, мистецький контекст – екранізація роману Бальзака – допоміг увиразнити авторську

ідею, розкрити нюанси творення образів, колорит епохи, а також виявив особистісні уподобання студентів, допоміг формувати інтеграційно-літературознавчу компетентність. Мотиваційно-ціннісний критерій засвідчує, що студенти виявили пізнавальний інтерес до мистецького контексту аналізу художнього твору, зрозуміли його важливість для розуміння, аналізу й інтерпретації твору. Відбулося також посилення мотивації майбутнього вчителя до саморозвитку, самоосвіти. За когнітивно-рефлексивним критерієм можна констатувати таке: студенти виявили інтеграційні знання, які засвоїли на лекціях, і застосували їх у процесі опрацювання GOOGLE-form «Бальзак Шагренева шкіра» Берлінер. Поглибилися рефлексія і саморефлексія.

За креативно-діяльнісним критерієм виявлено, що в студентів сформовано певні інтеграційні уміння, навички і досвід контекстного аналізу художнього твору, зокрема застосування мистецького та біографічного контекстів, а також критичне читання, критичне та креативне мислення, створення есе на відповідні теми, інформаційно-комунікаційна компетентність.

Висновки. На основі опрацьованих даних можна зробити висновок, що в підготовці майбутнього вчителя української мови і літератури інтеграційний аналіз художнього тексту із застосуванням мистецького контексту є ефективним, оскільки позитивно впливає на формування загальних і професійних компетентностей, предметних результатів навчання, розвиток когнітивної сфери, ціннісних орієнтирів, кругозору. Це дає підстави для апробації авторської методики аналізу художнього твору через мистецький контекст на інтеграційній основі у ЗВО, які готують бакалаврів за спеціальністю «Українська мова та література».

Перспективи наукових пошуків полягають у розробці моделі вивчення художнього твору в історико-літературному контексті у професійній підготовці майбутніх учителів української мови та літератури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базиль Л. О. Формування літературознавчої компетентності майбутніх словесників шляхом інтеграції історико-літературних курсів. *Current problems of human society development. Materials digest of the VII-th International Scientific and Practical Conference* (Odessa, London, July 21 – 28, 2011): International Academy of Sciences and Higher Education London, Great Britain, p. 15–18. URL: <http://gisap.eu/ru/node/717> (дата звернення: 21.06.2021).
2. Вайсштайн У. Порівняння літератури з іншими видами мистецтва: сучасні тенденції та напрями дослідження в літературознавчій теорії і методології. *Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи*. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. С. 372–393.
3. Вступ до літературознавства. Робоча програма для студентів освітньої програми: Середня освіта (Українська мова і література). Рівня вищої освіти: першого (бакалаврського). За спеціальністю 014 Середня освіта (українська мова і література) ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука». URL: <https://www.megu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Vstup-do-literaturoznavstva-RP-studenty-2016.pdf> (дата звернення: 21.06.2021).
4. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи : монографія. Чернівці : РВК «Деснянська правда». 2004. 360 с.

5. Куцевол О. М. Інноваційні форми й методи організації самостійної роботи студентів у контексті методичної підготовки майбутніх учителів літератури. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, проблеми*. 2006. Вип. 11. С. 284–290.
6. Лілік О. Мистецька компаративістика у професійній підготовці майбутніх учителів української літератури. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (серія: педагогічні науки). 2017. Випуск 1-2 (50-51). URL: erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/5405 (дата звернення: 21.06.2021).
7. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти (2018) Галузь знань: Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова та література). Освітній рівень: Бакалавр. ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». URL: <https://www.megu.edu.ua/uk/istoriko-filologichnij/kafedra-ukrainskoi-movi-ta-literaturi> (дата звернення: 21.06.2021)
8. Овдійчук Л. Бальзак як особистість: мультимедійна презентація. URL: https://www.google.com/url?q=https://drive.google.com/file/d/1JXvIZadJrD79JswPs_Ab6qAhuJvKXMHi/view?usp%3Dsharing&sa=D&source=editors&ust=1624272842653000&usq=AFQjCNGls4zEncXyty4TIVOm6X3bK33exg (дата звернення: 21.06.2021)
9. Овдійчук Л. Бальзак_як особистість: GOOLE-forme. 2021. URL: <https://forms.gle/gFcUiaT2n6CthT99> (дата звернення: 21.06.2021)
10. Овдійчук Л. Бальзак_Шагренева шкіра_Берлінер: GOOLE-forme. 2021. URL: <https://forms.gle/9C3xg4yMrjZSztJY9> (дата звернення: 21.06.2021)
11. Освітня професійна програма 014 Середня освіта (Українська мова та література) 2018. URL: <http://www.megu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/OPP-2016-2018-uml.pdf> (дата звернення: 21.06.2021)

REFERENCES

1. Bazyl L. O. (2011) Formuvannia literaturoznavchoi kompetentnosti maibutnikh slovesnykiv shliakhom intehtratsii istoriko-literaturnykh kursiv [*Formation of literary competence of future linguists through the integration of historical and literary courses*]. URL: <http://gisap.eu/ru/node/717> [In Ukrainian].
2. Vaishtain U. Porivniannia literatury z inshymy vydamy mystetstva: suchasni tendentsii ta napriamy doslidzhennia v literaturoznavchii teorii i metodolohii. [Comparison of Literature with Other Kinds of Art: Modern Tendencies and Directions of Research in Literary Criticism Theory and Methodology]. Suchasna literaturna komparatyvistyka: stratehii i metody. K.: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia» [Kyiv-Mohyla Academy Publishing House] 2009. S. 372–393. [In Ukrainian].
3. Vstup do literaturoznavstva. Robocha prohrama dlia studentiv osvitnoi prohramy: Serednia osvita (Ukrainska mova i literatura). [Introduction to Literary Criticism. Steering document for the students of the educational program: Secondary education (Ukrainian language and literature)]. Rivnia vyshchoi osvity: pershoho (bakalavrskoho). Za spetsialnistiu 014 Serednia osvita (ukrainska mova i literatura) PVNZ «Mizhnarodnyi ekonomiko-humanitarnyi universytet imeni akademika Stepana Demianchuka». URL: <https://www.megu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Vstup-do-literaturoznavstva-RP-studenty-2016.pdf> [In Ukrainian].
4. Zhyla S. O. Teoriia i praktyka vyvchennia ukrainskoi literatury u vzaiemozviazkakh iz riznymy vydamy mystetstv u starshykh klasakh zahalnoosvitnoi shkoly [Theory and Practice of Studying Ukrainian Literature in Interconnection with Different Kinds of Art in Senior Forms of Comprehensive School]: monohrafiia. Chernihiv: RVK «Desnianska pravda», 2004. 360 s. [In Ukrainian].
5. Kucevol, O. M. (2006). Innovacijni formy j metody orghanizaciji samostijnoji roboty studentiv u konteksti metodychnoji pidghotovky majbutnikh uchytelev literatury. [Innovative forms and methods of organizing independent work of students in the context of methodical training of future teachers of Literature]. *Suchasni informacijni tekhnologiji ta innovacijni metodyky navchannja v pidghotovci fakhivciv: metodologhija, teoriija, problemy: zb. nauk. pracj*. Vyp. 11. S. 284–290. [In Ukrainian].
6. *Navchalnyi plan pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity*. Haluz znan: Osvita/Pedahohika Spetsialnist 014 Serednia osvita (Ukrainska mova ta literatura). Osvitnij riven: Bakalavr. 2018. [Curriculum for higher education. Field of knowledge: Education / Pedagogy Specialty 014 Secondary education (Ukrainian Language and Literature). Educational level: Bachelor. 2018]. URL: <https://www.megu.edu.ua/uk/istoriko-filologichnij/kafedra-ukrainskoi-movi-ta-literaturi> [In Ukrainian].
7. Lilik O. Mystetska komparatyvistyka u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchytelev ukrainskoi literatury. [Artistic comparison into the professional training of the future teachers of ukrainian literature] *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka (seriia: pedahohichni nauky)*. 2017. Vypusk 1-2 (50-51). URL: erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/5405 [In Ukrainian].
8. Ovdiihuk L. M. Onore de Balzac yak osobystist: multymediina prezentatsiia. [Honore de Balzac as a personality]. URL: https://drive.google.com/file/d/1JXvIZadJrD79JswPs_Ab6qAhuJvKXMHi/view?usp=sharing [In Ukrainian].
9. Ovdiihuk L. M. Balzac yak osobystist [Balzac_ as a personality]: GOOLE-forme. 2021. URL: <https://forms.gle/gFcUiaT2n6CthT99> [In Ukrainian].
10. Ovdiihuk L. Balzac_Shahreneva shkira_Berliner [Balzac_Shagreen Leather_Berliner]: GOOLE-forme. 2021. URL: <https://forms.gle/9C3xg4yMrjZSztJY9> [In Ukrainian].
11. Osvitnia profesiina prohrama [Educational professional program] 014 Serednia osvita (Ukrainska mova ta literatura) 2018]. URL: <http://www.megu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/OPP-2016-2018-uml.pdf> [In Ukrainian].